

NİÇİN VERGİ VERİYORUZ ?

Aristo'nun Politika kitabında yer alan bir ifadede, özetle," Dünyanın düzeni, devlete dayalı, devlet egemenliğe dayalı, egemenlik yola yönleme dayalı, yol/yöntem devlet politikasına dayalı. Devlet politikası ordu gücüyle ayakta durur. Ordu gücü, ekonomiye dayalı. Ekonomi üretenlerle oluşturulur. "Üretenler adaletle korunur. Adalet dünya düzenini ayakta tutar. Dünya düzeni devlet gücüne dayanır." Denilmektedir.(İbni Haldun-Mukaddime adlı eserinden)

İnsanın dünyadaki diğer canlılardan farklı özellikleri nedeniyle ,toplumsal yaşam insan için kaçınılmaz bir gerekliliktir. Bu zorunluluk, devletlerin varlığını da gerekli kılmıştır. Devletlerin varlığı ve hizmetlerini görebilmesi için kaynağa ihtiyaç vardır. Devletin sorumluluklarını yerine getirebilmesi için vergi bunlardan en önemlisidir.

Devlet, kuruluşunun gereği olarak günümüzde çok çeşitli faaliyetler yürütür. Kamusal ve yarı kamusal mal ve hizmetlerin üretimi, gelir ve servetin yeniden dağılımı, sosyal ve ekonomik refahın artırılması ekonomik istikrar ve kurallara uyumun sağlanması devletin başlıca faaliyetleri olarak sıralanabilir. Vergileme – vergilerin toplanması tüm kamusal faaliyetler için önemlidir.

Kamusal mal ve hizmetlerin sağlanması

Kamusal mal ve hizmetler sadece devlet ya da kamu kesimi tarafından üretilir ve insanların hizmetine sunulur. Marjinal maliyeti sıfırdır. Ülkede yaşayanların tümü yararlanır; faydaları bölünmez, fiyatlandırılmazlar. Toplumun tümü yararlanır. Tüketimlerinde bir rekabet söz konusu olmaz.

Milli savunma- iç güvenlik, eğitim ,sağlık, adalet ,dış işleri başta olmak üzere kamu kesimi tarafından sağlanan mal ve hizmetler vergiler başta olmak üzere tümüyle kamu kesimi gelirleriyle finanse edilir.

Yarı kamusal mal ve hizmetler

Kamu kesimi üretip sunduğu bazı mal ve hizmetleri ise yukarıdakilerden farklı olarak yararlananlara bir bedel karşılığı sunar. Bu mal ve hizmetlerin faydaları bölünebilir, fiyatlandırılabilir ,ayrı olarak talep edilebilir. Hem bireylere hem de toplumun tümüne faydası sağlar.

Yarı kamusal hizmetler genellikle devletçe sunulmakla birlikte yetki almış özel kurumlar da bu tür hizmetleri üretip sunabilirler. Örneğin özel üniversitelerin tıp eğitimi sunabilmesi mümkündür. Doktor sayısının artmış olması daha fazla kişinin sağlık hizmeti almasına imkan verir; toplum sağlığına da katkı sağlar.

Bir çok yarı kamusal hizmet üretiminde devlet katkısı da söz konusu olabilir.

Gelir ve Servetin Yeniden Dağılımı ve Vergiler

Mal ve hizmetlerin üretimi sırasında emek, sermaye, toprak(gayrimenkul-menkul), girişim gibi üretim faktörleri paylarını almaktadırlar. Ancak bu paylaşım zaman içinde toplumsal açıda adaletsiz bir durum yaratabilmektedir.

Vergileme mekanizması ve sosyal transferler yoluyla gelirin ve servetin düşük gelirli kişi yada gruplar lehine dağıtımına katkı sağlanmaktadır.

Gelir Vergisi Kanunundaki vergi tarifesinin müterakki yapısı, Katma Değer Vergisi oranlarının zorunlu ihtiyaç maddelerinde daha düşük ,lüks mallarda ve alkollü içeceklerde daha yüksek oranda belirlenmesi düşük gelirli lehine gelirin dağıtımına katkı sağlamaktadır.

Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nda ölüm ve ivazsız intikaller yoluyla malların mirasçılar ve lehine mal bırakılanların vergilendirilmesinde vergiden istisna intikal tutarlarıyla vergi tarifesinin artan oranlı olması servet eşitsizliğini azaltmayı hedeflemektedir.

Ekonomik İstikrarın Sağlanması ve Devam Ettirilmesi

Devlet ,yada hükümetler yüksek enflasyon ve işsizliğin önlenmesi, ekonomik istikrarın sağlanması ve sürdürülmesinden sorumludur.

Devlet, içinde yer alan otomatik istikrar sağlayıcı araçlarla ekonomik istikrarın sağlanmasında vergi sisteminden yararlanır. Vergi sistemine kazandırılan yapısal esneklik sayesinde vergi yasalarında değişiklik yapılmasına gerek olmadan milli gelirin artma ve azalma yönünde değişmesine paralel olarak –müterakki gelir

vergi tarifesi nedeniyle-devlet bütçesi fazla veya açık verir. Bu suretle iktisadi istikrarın sağlanmasına katkı sağlanır.

Ekonomik gereklere göre yeni vergiler ihdas edilmesi veya mevcut vergilerde oran artışına /azalışına gidilmesi ,istisna ve muafiyetlerin artırılması/azaltılması da mümkündür.

Para ve sermaye piyasalarının yeterince gelişmediği ekonomilerde vergi sistemi ekonomik kalkınmanın ve istihdamı artırmanın önemli finansman ve politika aracıdır.